

1. Az iskolai munka új terei: a digitális osztálytermek

Mi is ez?

A digitális osztályterem nem más, mint egy keret, amelyet mi (a diákok és a tanár) tölt ki tartalommal. Ez természetesen azt jelenti, hogy csupán egy eszköz, és a hatékonysága a felhasználókon (elsősorban a tanáron) múlik. Ne várjunk tehát áttörést, vagy nagyon komoly változást pusztán attól, hogy létrehozzuk a tanórák, az iskola online kiterjesztését.

Mire lehet jó?

- a) kommunikálhatunk a diákokkal
Kérdezhetnek, kérdezhetünk, bejelenthetünk például dolgozatokat, vagy éppen projektek során lehetőség nyílik a tanórán kívüli közös munkára.
- b) kommunikálhatunk a szülőkkel
Használhatjuk arra is, hogy a szülők lássák a diákok munkáit. A szaktanári fogadóórák, szülői értekezletek mellett sok szülőnek (lenne) fontos, hogy betekintést nyerjen abba, hogy a gyereke mit is csinál az iskolában. Az érdekesebb eredményeket (pl. egy projekt 'végterméke', egy videó az osztálykarácsony főpróbájáról, vagy éppen egy jól sikerült magyar fogalmazás) szívesen böngészik a szülők, és a diákoknak is fontos lehet, hogy 'ki vannak szerkesztve', hogy megjelenik valahol a munkájuk, és ezt mások is megnézhetik.
- c) megoszthatunk anyagokat, házi feladatot, fénymásolatokat
Hasznos lehet, ha fontosabb anyagokat meg tudunk osztani a gyerekekkel, így a hiányzók is tudnak készülni. Megj.: a későbbiekben is látjuk majd, hogy döntéseket kell hoznunk arról, hogy mire szeretnénk, vagy nem szeretnénk használni a virtuális osztálytermünket: Ugyanazt szeretnénk megosztani a szülőkkel, amit a diákokkal? Ha a kiadott fénymásolatokat mindig feltesszük, vajon megőrzik-e az eredetiket, és nem lesz-e 'jogalap' a nem tanulásra, hogy 'nem volt fent a papír'?
- d) IKT órákon oda tölthetjük fel a linkeket, az óra tartásához szükséges anyagokat
Ez nagyon hasznos, és már önmagában is létjogosultságot adna egy ilyen virtuális térnek. Ha IKT-t szeretnénk használni az órán, lehet ez az oldal a kiindulópont. Ez csak az első néhány alkalommal lesz nehéz, aztán megszokják, és már automatikusan a virtuális osztálytermünk oldalát nyitják meg.

FONTOS! A virtuális osztályterem is a pedagógus és a diák munkáját segítő eszköz. Mielőtt belevágnánk bármibe, alaposan gondoljuk át, hogy mire, hogyan és miért szeretnénk használni.

Szintén rendkívül fontos, hogy azt átgondoljuk, hogy mennyi időt, energiát tudunk befektetni, és mi az, amit végig is tudunk csinálni. Néhány példa a dilemmákra, amelyekkel óhatatlanul szembesülünk majd:

- a) mennyit szeretnénk délután kommunikálni a diákokkal? 30 percet, 1 órát? Esetleg többet? Ha tanítunk 100 gyereket, akkor ez mennyi időt vesz el naponta az életünkből?
- b) mi az, amit következetesen végig tudunk vinni? Szeretnénk-e sokat e-mailezni a gyerekekkel? Hasznos-e számukra, ha chatezhetnek velünk? Képesek vagyunk-e ugyanazt a minőséget, időt beleölni az összes csoportunkba, vagy csak kiemelünk néhányat?

Aktív és passzív részvétel

A virtuális osztályterem remek környezete lehet az aktív tanulásnak. Aktív tanulás alatt azt értjük, hogy a diákok saját maguk (segítséggel, vagy anélkül) képesek anyagok feldolgozására, problémák megoldására, és a tanulási folyamatban befogadóból résztvevőkké válnak. (vö.: konstruktivista pedagógia). Az így szerzett tudást könnyebb felidézni, jobban megmarad és a későbbiekben is használható lesz.

A kérdés: hogyan alakítsuk a virtuális osztálytermet (kinézetét, funkcionalitását) úgy, hogy valóban az aktív tanulás színtere lehessen? (Megj.: ebben a virtuális osztályterem létrehozása - technikai értelemben - a legkisebb feladat!)

Kezdjünk hozzá!

Szeretnénk hát létrehozni egy virtuális osztálytermet, hogy valódi 21. századi tanárok lehessünk, valódi 21. századi diákokkal. Minden kis lépés megtétele előtt (és után) gondolkozzunk el azon, hogy mennyire sikerült megvalósítani a célunkat (azaz mennyire támogatjuk az aktív tanulást, a passzív befogadás helyett). És most íme egy recept:

Nulladik lépés: miért lesz nekünk ez jó?

Néhány érv:

- a) egy virtuális osztályterem egyesítheti online munkacsoportok, illetve a közösségi oldalak előnyeit (azaz lehetővé teszi a közös munkát, illetve a szocializáció egy új helyszínét nyitja meg)
- b) mindennek nyoma van - erőfeszítés nélkül, automatikusan mindent eltárol a virtuális osztályterem, így a későbbiekben mindent vissza lehet keresni (1)
- c) nyitott és zárt csoportokban lehet jól dokumentált munkát végezni
- d) azonnali visszajelezés (a feltett cikkekre, anyagokra, posztokra akár kommentek formájában lehetősége nyílik a diákoknak reagálni, véleményt mondani)
- e) a publikáció természetes közege (nem az íróasztalfióknak írnak, közzétehetik a munkájukat)
- f) természetes terepe lehet a differenciált oktatásnak (rengeteg típusú feladathoz, tevékenységhez nyitunk kaput a diákoknak - pl. ugyanahhoz a videóhoz tehetünk fel egyszerű kérdéseket, de kérhetjük ezt is, hogy fogalmi térképet készítsenek a tartalmából)
- g) lehetőség nyílik folyamatos visszajelzésre, értékelésre. A virtuális osztályterem működhet akár online portfólióként is, ahol évek során összegyűjthetünk mindent, amit a diákok készítettek
- h) segíthet az osztálytermet megnyitni a szülők és akár a nagyvilág felé is

Mire készülünk?

Már említettük, hogy egy virtuális osztályterem a szocializáció új színtere a diákok számára. Ez azt jelenti, hogy a tanár számára is az, és ha eddig nem volt nagy a 'webes beágyazottsága', akkor fel kell készülnie a digitális kultúrsokkra, illetve az megismerés, hozzászokás folyamatára. Ez azt jelenti, hogy ...

- először valószínűleg el leszünk bűvölve mindattól, amit az online világ adhat
- hatalmas nyomásként nehezedik ránk mindaz, amit az online világ adhat (információs túlterheltség, sok haszontalan oldal, kevésbé hatékony keresés, sok reklámodal, hatékony keresés esetén 'Piroska effektus' - értsd: még egy oldalt megnézek, na még egy jó videó, na még csak ez, aztán vége ... és már régen mással foglalkozom, mint amiért a géphez ültem
- mit beszélnek itt az emberek, mi történik körülöttem? Itt lép be a digitális kultúrsokk, hiszen ezen a szinten már nem csak fogyasztjuk az anyagokat, hanem kölcsönhatásba lépünk velük (fórumon megnyilvánulunk, Facebook-on üzenetet küldünk, 'lájkolunk', vagy minket lájkolnak stb.). Ennek a világnak is rengeteg szabálya van, ha újoncként csöppenünk bele, készülünk fel arra, hogy lesznek furcsaságok, illetve mi is elkövethetünk bakikat, amíg nem ismerjük ki magunkat (pl. saját posztunk lájkolása, vagy ha csupa NAGY BETŰVEL írunk).
- végül megértjük, hogy döntéseket kell hoznunk, egész egyszerűen nem tudunk minden fórumon jelen lenni. Írjuk össze, hogy hol és hogyan szeretnénk kommunikálni a diákokkal (pl. e-mailt írhatnak-e nekünk, Facebook-on kommunikálunk velük rendszeresen, Twitter-en jelen vagyunk-e, milyen rendszerességgel és mit teszünk közzé a virtuális osztályteremben stb.). Azért nagyon fontos mindez, mert különben elveszünk a sok csatorna között, és egy idő után óhatatlanul elveszítjük a fonalat.

Melyiket a sokezerből?

Már a bevezető kislekcionában beszéltünk a különféle virtuális tanulási környezetekről, a LMS-ek és LCMS-ek közti különbségről. Amikor elgondolkozunk azon, hogy milyen virtuális osztálytermünk legyen, fontos, hogy pontosan tudjuk, mire van szükségünk, ha ugyanis egyszer megállpodtunk egy rendszer mellett, már nehéz a váltás. Mi most csak felvillantani szeretnénk a lehetőségeket, megmutatni, hogy milyen típusú rendszereket használhatunk:

- **Levelezőlisták:** a kommunikáció legegyszerűbb formái, az egy adott címre elküldött levél a lista minden tagjához eljut. Ilyen levelezőlista alapjaiban a Live Groups, de ez a levelezésen túl a fényképek, dokumentumok megosztására, a közös munkára is lehetőséget ad. (A levelezőlisták használatát mutatjuk be [EBBEN A VIDEÓBAN](#)).
- **Blogok:** virtuális osztálytermékként funkcionálhatnak blogok is. Gyorsan létrehozhatók, könnyen szerkeszthetők, az osztályblog alkalmas lehet arra is, hogy a csoport munkáit akár a szülők, az iskola többi része vagy a nagyvilág számára is. Választhatunk egy blogszolgáltatót (pl. blog.hu,

vagy freeblog.hu) vagy feltelepíthetünk az iskolai szerverre egy blogmotort (a leggyakrabban használt a Wordpress). (A blogok használatát mutatjuk be [EBBEN A VIDEÓBAN](#)).

- **Facebook:** szinte minden gyerek rajta van ezen a közösségi oldalon, miért ne hozunk itt létre egy csoportot az osztálynak? Amilyen kézenfekvőnek tűnik, annyira sok dolgot kell végig gondolnunk ezzel a megoldással kapcsolatban.
- **Gyorsblogok:** Több olyan szolgáltató is létezik, mint a Tumblr vagy a Posterous, ahol nagyon könnyen hozhatunk létre és szerkeszthetünk blogokat. Többnyire az esztétikumot áldozzuk be a kényelem oltárán, de a közös munkára nagyon megfelelő lehet ez is. (A gyorsblogok használatát mutatjuk be [EBBEN A VIDEÓBAN](#)).
- **Moodle:** Sok iskola rendelkezik saját moodle rendszerrel, ez egy valódi virtuális tanulási környezet, általában nem túl szép, de nagyon hatékony. Ahhoz, hogy pontosan a kívánásainknak megfelelően működjön szükség lehet kicsit komolyabb számítástechnikai ismeretekre.
- **Privát közösségi oldalak:** Több olyan szolgáltató is van, ahol könnyen készíthetünk olyan saját rendszert, amin a Facebookhoz hasonló tulajdonságokkal rendelkezik, de csak azok használhatják, akiket meghívunk rá. Ilyen például a SocialGo vagy a Ning. (A Ning használatát mutatjuk be [EBBEN A VIDEÓBAN](#), a Sulivilág használatát mutatjuk be [EBBEN A VIDEÓBAN](#)).

Készítsük el saját virtuális osztálytermünket

1. Indulás

Rendkívül fontos, hogy a kezdés jól sikerüljön és jól ki legyen találva. Döntsük el, hogy milyen virtuális osztálytermet szeretnénk létrehozni. Érdemes alaposan végiggondolni, hogy milyen képességeket várunk el az osztályteremtől, mi az, amire szükségünk van és mi az, ami felesleges.

Fontos szempont a biztonság is, sok olyan felület van, ahol nem tudjuk kontrollálni, mivel találkoznak a diákok az adott oldalon. Nem szerencsés, ha egy iskolai projekt keretében olyan oldalra küldjük a gyerekeket, ahol szexpartnerek kínálják szolgáltatásaikat vagy éppen adathalász oldalak kamu reklámjai villognak. A biztonságot olyan szempontból is értelmezhetjük, hogy mennyire vonja el bármi más a diák figyelmét az adott oldalon.

Át kell gondolnunk azt is, milyenek a felhasználók és saját magunk számítástechnikai ismeretei, milyen alacsony az a küszöb, amit a felhasználónak belépéskor át kell lépnie. Természetesen nem várhatjuk el ugyanazt egy alsós diáktól, mint egy végzős gimnazistától. A nyelvismeret is egyfajta korlátja lehet az oldala használhatóságának.

FONTOS! Mielőtt bármilyen projektbe fognánk, tegyük fel magunknak az alábbi kérdéseket:

- Mi a projekt célja?
- Mi lesz a végtermék?
- Mit és miért csinálunk ebből online?
- Mennyi időt vesz el az én életemből?
- Pontosan milyen fázisai lesznek?

A választásban segíthet ez a táblázat:

	nem alkalmas rá	alkalmas rá, de csak nehézkesen	alkalmas rá	ideális hozzá			
	Egyoldalú kommunikáció a diákokkal (dokumentumok feltétele, házfeladat, olvasmány kiadása)	Kétoldalú kommunikáció a diákokkal (közös munka, diákok munkájának felülete)	Védett környezet (nem fordulhat elő, hogy a diák illetlen tartalommal találkozik, semmi nem vonja el a figyelmét)	Fényképek, dokumentumok megosztása (szülőkkel, az iskola egészével, a nagyvilággal)	Projekt-tér (olyan felület, ahol a diákok közösen és önállóan dolgozhatnak)	Alacsony küszöb (a használatához nincs szükség nagyon új rendszerek megismerésére, nyelvtudásra, könnyen elkezdhető)	Értékelés (mennyire változatos formákat kínál a rendszer a diákok munkájának értékelésére)
Moodle							
Facebook							
Ning							
Sulivilág							
Posterous							
Blog							
Live Groups							

Ha kiválasztottuk a megfelelő platformot, akkor építjük fel az osztálytermet (lásd a videókat a fejezet végén!).

Miután készen vagyunk a technikai megvalósítással, az alábbiak segítségével népesítsük be:

- regisztráltassuk (regisztráljuk) a diákokat (kivéve a blog esetében, ahol lehet pl. lájkoltatni őket, vagy egy poszthoz kötelező bemutatkozó kommentet írni).
- figyeljünk arra, hogy a diákok ne teljesen üres rendszerbe lépjenek (pl. indítsunk el egy fórum topikot, írjunk üdvözlő bejegyzést, tegyünk fel egy képet, videót, vagy egy posztot).
- találjuk ki, hogy hogyan szoktatjuk a diákokat az oldalra. Néhány ötlet:

- tegyünk ki olyan anyagokat, amelyek feltétlenül szükségesek, így különösen érdekeltté válnak a diákok és érzik, hogy fontos, hogy részt vegyenek a virtuális osztályterem életében
- töltsünk fel érdekes, vicces kiegészítő anyagokat, majd említsük meg őket az órán
- tegyünk fel egy-egy érdekes dolgozatot, anyagot, fogalmazást amit a gyerekek írtak - meglepően szívesen olvassák egymás írásait
- döntsünk a kommunikáció ritmusáról (azonnal válaszolunk levelekre, egy nap alatt stb.). ez nagyon fontos, mert eszerint működnek majd a gyerekek. Ha pl. megszokják azt, hogy mindenre 1-2 órán belül választ kapnak, és egyszer elutazunk a hétvégére, és valaki nem tudja, hogy mi a házi, akkor nem tud házit írni, mert csak vasárnap délelőtt ír. Ha tudja, hogy a hétvégén max. szombaton válaszolunk a levelekre, akkor vagy ír szombaton, vagy megkérdi mástól.

Ez a fázis akkor sikeres, ha

- elkészült egy osztályterem
- a diákok regisztráltak
- kialakul a kommunikációnak egy ritmusa
- tudják a diákok, hogy mikor mit találnak az oldalon, és miért érdemes felnézniük
- két-, háromnaponta posztolunk valami extra érdekességet, kiegészítő anyagot, ami érdekelheti a diákokat, és ezeket megemlítjük az órán
- a diákok legalább egy posztot (kommentet) elhelyeztek

2. Protokoll kialakítása

Ebben a fázisban rendkívül fontos, hogy fenntartható legyen a virtuális osztályterem aktivitása. Ne hagyjuk magukra a diákokat, hogy ők igazgassák az oldalt, ebben a fázisban jelentős szerepe van a tanár jelenlétének. Tartsuk meg a ritmust (pl. mit és milyen rendszerességgel posztolunk, milyen kiegészítő anyagokat teszünk fel, mikor, mit lehet kérdezni tőlünk stb.).

Ha hozzászoktak a diákok az online felület használatához, akkor elkezdhetünk online, vagy online-offline projekteket csinálni velük. Először lehet nagyon egyszerű projekteket választani, pl. közös anyaggyűjtés egy témával kapcsolatban, szöszedet közös összeállítása egy témához, érettségi tétel közös kidolgozása és publikálása stb.

Ez a fázis akkor sikeres, ha

- egyértelmű a diákok (szülők, kollégák szerepe), hogy mi a digitális osztályterem helye a tanulási folyamatban
- a diákok öntevékenyen dolgoznak a felületen
- a projektek természetes terévé válik az osztályterem

3. Kitekintés - a virtuális osztályterem mint origó

Ebben a fázisban az osztályteremből elindulva komolyabb munkákat is kezdeményezhetünk. Lehet akár közösen egy wiki-t létrehozni, készíthetünk felcímkézett térképeket, vagy éppen gondolattérképet gyárthatunk bármihez. Ebben a fázisban a virtuális osztályterem szerepe némileg átalakul, hiszen itt már nem az osztálytermen belül képződnek kizárólag anyagok, hanem a más oldalakon, új alkalmazások segítségével is. Annál fontosabb, hogy legyen egy olyan gyűjtőhely, ahol minden közös munkánk megtalálható, illetve ahonnan elérhető.

Irodalom

(1) Stephenson, J. (2001). Teaching and Learning Online: Pedagogies for New Technologies, London, Kogan Page.

(2) Boetcher, J. V et Conrad, R. (2010): The Online Teaching Survival Guide, Jossey-Bass

Videótár:

[Levelezőlista készítése](#)

[Blogok használata](#)

[Gyorsblogok használata](#)

[A Ning használata](#)

[A Sulivilág használata](#)